

คณ.อ. ๒๒๖
ด่วนที่สุด

ที่ นศ ๐๐๑๘.๑/ว ๑๔๙๕

ที่ว่าการอำเภอหลานสกา
เลขที่รับ 1230 ๐.๐๐๐๐๐๐
วันที่ ๑๙ มี.ค. ๒๕๖๓
เวลา..... น.

ถึง อำเภอ ทุกอำเภอ

พร้อมนี้ จังหวัดนครศรีธรรมราช ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๒๐/ว ๒๒๒๖ ลงวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๓ เรื่อง แนวทางการสร้างการรับรู้ที่ถูกต้อง (กรณีข่าวสารในสื่อออนไลน์) มาเพื่อทราบ และดำเนินการประชาสัมพันธ์ต่อไป ทั้งนี้ ขอให้ดาวน์โหลดสิ่งที่ส่งมาด้วยจาก www.pokkrongnakhon.com มุมหนังสือราชการ (จังหวัด) หน้าเว็บไซต์

เรียน นายอำเภอหลานสกา

- แนวทางการสร้างการรับรู้ที่ถูกต้อง
- เห็นควรประชาสัมพันธ์
- เพื่อโปรดทราบ /พิจารณา

- 1๙๐๕ ถึงโปรดทราบ

๒๓ มี.ค ๖๓

๒๒
(นายขวัญชัย พูลพิพัฒน์)
ปลัดอำเภอ

-ทราบ

- ๒๕๖๓๐๐๐๐๐๐ / ๐๐๐๐๐๐

(นางปลัดทัญญู เดชาภิรมย์)
ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการพิเศษ) รักษาการแทน
นายอำเภอหลานสกา

ที่ทำการปกครองจังหวัด

กลุ่มงานปกครอง

โทร./โทรสาร ๐-๗๕๓๔-๐๗๓๘

www.pokkrongnakhon.com

๑๙ มี.ค. ๒๕๖๓

100
1000
ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๒๐/ว ๖๒๖

ศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา
เลขรับ..... 5870
วันที่ ๑๑ มี.ค. ๒๕๖๓ เวลา..... น.

กรรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง แนวทางการสร้างการรับรู้ที่ถูกต้อง (กรณีข่าวสารในสื่อออนไลน์)

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา
เลขรับ..... 616
วันที่ ๑๑ มี.ค. ๒๕๖๓ เวลา..... น.

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สรุปภารกิจหน้าที่ของกรรมการปกครองเกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลาม จำนวน ๑ ชุด
๒. แนวทางการสร้างการรับรู้ที่ถูกต้องในการส่งเสริมกิจการศาสนาอิสลามตามกฎหมาย
ของกระทรวงมหาดไทย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยในปัจจุบันได้ปรากฏข่าวในสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการกิจกรรมที่ในความรับผิดชอบของกรรมการปกครองตามพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. ๒๕๔๐ พระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจญ์ พ.ศ. ๒๕๒๔ และพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจญ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยข่าวที่ปรากฏตามสื่อต่าง ๆ ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง ซึ่งอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคมและกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยส่วนรวมและของประชาชน

กรรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อเป็นการสร้างการรับรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง และป้องกันการนำข้อมูลไปบิดเบือนจากข้อเท็จจริงอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางความเชื่อ จึงขอให้ดำเนินการ ดังนี้

๑. ให้ที่ทำการปกครองจังหวัดและที่ทำการปกครองอำเภอ มอบหมายปลัดอำเภอหรือเจ้าพนักงานปกครองที่รับผิดชอบ ศึกษาและทำความเข้าใจสรุปภารกิจหน้าที่ของกรรมการปกครองเกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลาม เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ต่อไป รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑
๒. แจ้งนายอำเภอให้นำแนวทางการสร้างการรับรู้ที่ถูกต้องในการส่งเสริมกิจการศาสนาอิสลามตามกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย ไปสร้างการรับรู้ที่ถูกต้องผ่านกลไกและช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ในพื้นที่ เช่น การประชุมประจำเดือนหัวหน้าส่วนราชการ การประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ฯลฯ เพื่อเป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขระหว่างศาสนิกชนต่างศาสนาในสังคมไทยต่อไป รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายธนาคม จงจิริ)

อธิบดีกรรมการปกครอง

กองส่งเสริมองค์กรศาสนาอิสลามและกิจการฮัจญ์

กลุ่มงานบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม

โทร. ๐ ๒๒๘๒ ๑๔๖๑ ต่อ ๑๐๔,๑๐๕

เอกสารสรุป

ภารกิจหน้าที่ของกรมการปกครองเกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลาม
ตามพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. ๒๕๔๐ พระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจย์ พ.ศ. ๒๕๒๔
และพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๙

ความเป็นมาของการประกาศใช้พระราชบัญญัติเกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลาม	๑. พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. ๒๕๔๐ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เพื่อให้มีการปกครองดูแลกันเองภายใต้การนำของจุฬาราชมนตรี มีคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยเป็นที่ปรึกษาของจุฬาราชมนตรี จุฬาราชมนตรีเป็นผู้นำทางกิจการศาสนาอิสลามให้คำปรึกษาเกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลามแก่กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงวัฒนธรรมมีคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเป็นที่ปรึกษาแก่กรมการจังหวัด และให้มีการขอจดทะเบียนมัสยิดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้มัสยิดมีฐานะเป็นนิติบุคคล ๒. พระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจย์ พ.ศ. ๒๕๒๔ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เพื่อให้การเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ของชาวไทยผู้นับถือศาสนาอิสลามได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้องสมบูรณ์ทั้งในทางหลักศาสนา ความสะดวกปลอดภัย มีหลักประกันในการเดินทาง และป้องกันการหาประโยชน์อันมิชอบ ๓. พระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๔ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากในปัจจุบันผู้นับถือศาสนาอิสลามได้ให้ความสนใจเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์เป็นจำนวนมาก สมควรปรับเปลี่ยนให้กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีราชการส่วนภูมิภาคสามารถใกล้ชิดกับประชาชนในทุกพื้นที่ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่ประสงค์จะไปประกอบพิธีฮัจย์ ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินกิจการฮัจย์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเกิดประโยชน์ต่อผู้นับถือศาสนาอิสลาม
ภารกิจหน้าที่ของกรมการปกครองในการกำกับดูแล	การดำเนินการตามภารกิจของกรมการปกครอง มีดังนี้ ๑. ภารกิจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. ๒๕๔๐ ประกอบด้วย ๑.๑ การจัดประชุมกรรมการอิสลามประจำจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อสรรหาจุฬาราชมนตรี และแจ้งชื่อผู้ได้รับการสรรหาไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำชื่อขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ๑.๒ การจัดประชุมคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด เพื่อคัดเลือกผู้แทนเป็นกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย และแจ้งให้จุฬาราชมนตรีคัดเลือกบุคคลเป็นกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย เพื่อนำชื่อขึ้นทูลเกล้าฯ โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป

	๑.๓ การจัดประชุมอิหม่ามประจำมัสยิดเพื่อคัดเลือกกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ๑.๔ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายในการจดทะเบียนมัสยิดตามที่คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดได้เห็นชอบ ๒. การกิจสนับสนุนองค์กรศาสนาอิสลามเพื่อให้ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ โดยกรมการปกครองได้สนับสนุนกิจการขององค์กรศาสนาอิสลามดังนี้ ๒.๑ การสนับสนุนเบี้ยประชุมคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยและคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ๒.๒ การจ่ายค่าตอบแทนผู้นำศาสนาอิสลาม ได้แก่ อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น และประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ๒.๓ การจัดสัมมนาคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ๒.๔ การคัดเลือกคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด และอิหม่ามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น เข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานรางวัลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๒.๕ การจัดทำเข็มพระปรมาภิไธยให้กับผู้นำศาสนาอิสลาม ๓. การกิจด้านการส่งเสริมกิจการฮัจญ์ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจญ์ พ.ศ. ๒๕๒๔ และพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจญ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีภารกิจที่สำคัญดังนี้ ๓.๑ การลงทะเบียนแสดงความประสงค์เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ ๓.๒ การจัดเที่ยวบินขนส่งในการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ ๓.๓ การตรวจสอบที่พัก บริการอาหาร และบริการรถยนต์โดยสาร ๓.๔ การออกหนังสือตรวจลงตรา (VISA) ๓.๕ การอำนวยความสะดวกในการเดินทาง และในช่วงประกอบพิธีฮัจญ์ ๓.๖ การออกใบอนุญาตและควบคุมผู้ประกอบการกิจการฮัจญ์ ๓.๗ การแก้ไขปัญหาการหลอกลวงหรือการเอาเปรียบผู้แสวงบุญ
การใช้งบประมาณของกระทรวงมหาดไทย	๑. การกิจหน้าที่ในการบำรุงรักษาศาสนาโดยกรมการปกครอง มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลามตามพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้แก่ การสนับสนุนค่าตอบแทนและเบี้ยประชุมให้กับผู้นำทางศาสนา พัฒนาและส่งเสริมบทบาทบุคลากรองค์กรศาสนาอิสลามโดยมีการจัดสัมมนาคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเป็นประจำทุกปี ๒. การกิจหน้าที่ในการส่งเสริมกิจการฮัจญ์ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจญ์ พ.ศ. ๒๕๒๔ และพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจญ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๙ ในฐานะสำนักเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมกิจการฮัจญ์แห่งประเทศไทย โดยดูแลและอำนวยความสะดวก

สะดวกแก่ผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ ภารกิจด้านกิจการฮัจย์ เป็นการบริหารจัดการ ค่าใช้จ่ายทั้งหมดเป็นเงินของผู้แสวงบุญ โดยมี กองทุนฯ สำหรับให้ผู้ประกอบการฮัจย์ ยืมในการมัดจำค่าที่พักใน ระหว่างที่เก็บเงินกับผู้แสวงบุญไม่ครบ เงินที่ยืมเมื่อดำเนินการเก็บเงิน จากผู้แสวงบุญได้แล้วจะต้องส่งคืนเข้ากองทุนฯ และไม่มีดอกเบี้ย เป็นเงินยืมระยะสั้น มีคณะกรรมการเป็นผู้บริหารกองทุนฯ โดยมีอธิบดี กรรมการปกครองเป็นประธาน และมีผู้อำนวยการกองคลัง เป็นกรรมการ มีกรรมการโดยตำแหน่ง คือ สำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ การไปประกอบพิธีฮัจย์ เป็นข้อที่ ๕ ในหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลามจะต้องปฏิบัติ ซึ่งผู้ที่จะไป ประกอบพิธีฮัจย์จะต้องมีความพร้อม ประเทศซาอุดีอาระเบีย จะกำหนดโควตาให้แต่ละประเทศ โดยกำหนดให้ทุกประเทศที่มี ผู้แสวงบุญจะต้องปฏิบัติตามกฎของประเทศซาอุดีอาระเบีย โดยเคร่งครัด และทุกประเทศในช่วงประกอบพิธีฮัจย์จะต้องส่ง เจ้าหน้าที่ไปประจำอยู่ที่ซาอุดีอาระเบีย ค่าใช้จ่ายเบื้องต้นในการไป ประกอบพิธีฮัจย์ ประมาณ ๘๐,๔๐๐ บาท

กองส่งเสริมองค์กรศาสนาอิสลามและกิจการฮัจย์

กลุ่มงานบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม

โทร. ๐ ๒๒๘๒ ๑๔๖๑ ต่อ ๑๐๔,๑๐๕

แนวทางการสร้างการรับรู้ที่ถูกต้อง
ในการส่งเสริมกิจการศาสนาอิสลามตามกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย

ประเด็น	การรับรู้ที่ถูกต้อง
การจัดตั้งมัสยิดและการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม	
ความคิดและความเชื่อของชาวมุสลิม	ศาสนาอิสลามมีคำสอนสำคัญประกอบด้วย หลักศรัทธา ๖ ประการ ได้แก่ การศรัทธาต่อพระผู้เป็นเจ้า การศรัทธาต่อบรรดาเทวทูต การศรัทธาต่อบรรดาคัมภีร์ การศรัทธาต่อบรรดาศาสดา การศรัทธาต่อวันพิพากษา และการศรัทธาในการกำหนดสภาวะการณ์ และหลักปฏิบัติ ๕ ประการ ได้แก่ การกล่าวคำปฏิญาณ การละหมาด การถือศีลอด การบริจาคทาน และการประกอบพิธีฮัจญ์ ในการละหมาดนั้น ศาสนาอิสลามกำหนดให้มุสลิมจะต้องปฏิบัติละหมาด วันละ ๕ ครั้ง ในช่วงเวลารุ่งสาง บ่าย เย็น หลังตะวันตกฟ้า และคำโดยส่งเสริมให้ทำการละหมาดพร้อมกันหลายคน และได้บัญญัติให้ชาวมุสลิมที่อยู่ในวัยที่ศาสนากำหนดต้องละหมาด จะต้องร่วมกันฟังปาถกฐาธรรมและละหมาดยุมอัตในบ่ายวันศุกร์ที่มีสยิดซึ่งตนเองอาศัยอยู่ประจำหรือที่ตนเป็นสัปบุรุษ (หมายถึงการมีชื่อเสียงกิตติมศักดิ์เป็นสมาชิกของมัสยิดนั้น) หากมุสลิมคนใดใจไม่ปฏิบัติละหมาดตามที่ศาสนากำหนดถือว่าเป็นบาปสำหรับมุสลิมผู้นั้น
องค์ประกอบของมัสยิดตามหลักศาสนา	มัสยิดจึงเป็นศาสนสถานที่เป็นต่อชุมชนมุสลิมในการประกอบศาสนกิจ เช่นเดียวกับศาสนสถานของศาสนาอื่น เช่น วัดในศาสนาพุทธ โบสถ์ในศาสนาคริสต์ วิหารเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู หรือคุรุทวารในศาสนาซิกข์ เป็นต้น ซึ่งการสร้างมัสยิดมีองค์ประกอบตามหลักศาสนา ดังนี้ ๑. ที่ดินต้องได้จากการที่ประชาชนอุทิศที่ดินให้เป็นศาสนสมบัติ (วากัฟ) โดยในทางศาสนาแล้วที่ดินดังกล่าวถูกตัดสิทธิการถือครองจากเจ้าของกรรมสิทธิ์เดิม ดังนั้น เจ้าของที่ดินจึงต้องเร่งดำเนินการโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินดังกล่าวให้เป็นของมัสยิดโดยเร็ว ๒. อาคารมัสยิดได้จากการที่ประชาชนอุทิศเงินหรือทรัพย์สินให้เป็นศาสนสมบัติ (วากัฟ) เพื่อก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์อันเป็นส่วนประกอบของอสังหาริมทรัพย์ โดยในทางศาสนาแล้วสิทธิเหนืออาคารมัสยิดและส่วนประกอบที่ได้รับการอุทิศจึงเป็นของมัสยิด มิได้เป็นของผู้อุทิศ ๓. มัสยิดอาจมีศาสนสมบัติอื่นในความดูแลซึ่งมาจากการที่ประชาชนอุทิศให้ ดังนี้ ๓.๑ สุสานฝังศพ (กุโบร์) ๓.๒ อาคารละหมาดแห่งอื่นที่ไม่ใช้ละหมาดยุมอัต (วันศุกร์) ๓.๓ สถานอบรมจริยธรรมประจำมัสยิด ๓.๔ อาคารอเนกประสงค์อื่น ๆ ๓.๕ ทรัพย์สินเพื่อแสวงหาประโยชน์

	ดังนั้น การสร้างมัสยิดจึงต้องเกิดจากความศรัทธาของอิสลามิกชน โดยการบริจาค (วากัฟ) ทั้งที่ดินและเงินที่ใช้ในการก่อสร้าง รัฐบาลจึงไม่มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการสร้างมัสยิดแต่อย่างใด จะมีเฉพาะมัสยิดกลางประจำจังหวัดในบางจังหวัดด้วยเหตุด้านความมั่นคงโดยรัฐบาลในอดีต ได้แก่ มัสยิดกลางจังหวัดนราธิวาส มัสยิดกลางจังหวัดปัตตานี และมัสยิดกลางจังหวัดยะลา
กิจกรรมของมัสยิด	๑. การละหมาด ๑.๑ ละหมาดยุมอัต (ละหมาดใหญ่วันศุกร์) ดำเนินการโดยบิหลันประกาศเชิญชวนให้สัปบุรุษมาละหมาด คอเต็บแสดงปฐกถาธรรม และอิหม่ามนำละหมาด และจะต้องมีผู้เข้าร่วมละหมาดหลายคน (๒ คน/ ๔ คน/ ๑๒ คน/ ๔๐ คนขึ้นไป ตามสำนักคิดทางศาสนา) ๑.๒ จัดละหมาดประจำวัน วันละ ๕ ครั้ง โดยบิหลันประกาศเชิญชวนให้สัปบุรุษมาละหมาด และอิหม่ามนำละหมาด และจะมีผู้เข้าร่วมละหมาดตามความสมัครใจ ๑.๓ ละหมาดตะรอเวียะห์ ในเวลาตีทุกวันของเดือนถือศีลอด ๑.๔ ละหมาดอีด ปีละ ๒ ครั้ง ได้แก่ วันอีดิลฟิตรีและวันอีดิลอฎฮา โดยมีอิหม่ามนำละหมาดและคอเต็บแสดงปฐกถาธรรม และจะมีผู้เข้าร่วมละหมาดจำนวนมาก ๑.๕ ละหมาดญะนาซะห์ เป็นการละหมาดเพื่อขอพรให้แก่ผู้วายชนม์ก่อนจะนำไปฝังศพในสุสานมุสลิม (กุโบร์) ๒. การบริหารจัดการชะกาต มัสยิดจะรับการจ่ายทานบังคับ (ชะกาต) ของชาวมุสลิมเพื่อแจกจ่ายให้แก่ผู้ยากจนหรือขัดสน แบ่งเป็น ๒.๑ ชะกาตฟิตเราะห์ซึ่งเป็นอาหารที่บังคับให้ทุกคนต้องจ่าย ๒.๒ ชะกาตทรัพย์สินซึ่งเป็นเงิน ทอง หรือของมีค่าที่บังคับให้คนที่มีตามจำนวนที่กำหนดต้องจ่าย ๓. การอบรมให้ความรู้ ๓.๑ การอบรมศาสนาขั้นพื้นฐาน (ฟิรดูอิน) ให้แก่เด็กอายุประมาณ ๗ - ๑๒ ปี โดยดำเนินการตามหลักสูตรของสมาคมคุรุสัมพันธ์ หลักสูตรตาติกาหรือหลักสูตรของมัสยิดเอง ๓.๒ การอบรมศาสนาทั่วไป ตามที่มัสยิดเห็นสมควร ๔. กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม ๔.๑ การจัดงานเมาลิดของมัสยิด (มุสลิมบางกลุ่มไม่จัดงานนี้) ๔.๒ การจัดเลี้ยงละศีลอด ๔.๓ การจัดเลี้ยงอื่น ๆ ๔.๔ การจัดงานออกร้านเพื่อหารายได้บำรุงมัสยิด ๕. การช่วยเหลือการจัดการศพให้แก่สัปบุรุษในสังกัดมัสยิด

การจัดตั้งและการจดทะเบียนมัสยิด	๑. ยื่นคำขอรับความเห็นชอบต่อคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตามแบบ บอ.๑ พร้อมด้วยเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ๑.๑ แผนผังแสดงการใช้ที่ดินและสิ่งก่อสร้างของมัสยิด ๑.๒ แผนที่แสดงเขตที่ตั้งมัสยิดและระยะห่างจากมัสยิดอื่น ๑.๓ สำเนาหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดินที่ใช้สร้างมัสยิด ๑.๔ สำเนาหนังสือสัญญาซึ่งเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินตามกฎหมายทำกับคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด แสดงความจำนว่าจะให้ที่ดินดังกล่าวเพื่อสร้างมัสยิด ๑.๕ สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียน วัตถุประสงค์ และผู้มีอำนาจลงชื่อแทนนิติบุคคล ๒. คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดพิจารณาคำขอให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วัน และแจ้งมติเป็นหนังสือให้ผู้ขอทราบภายใน ๑๕ วัน ๓. เมื่อได้สร้างอาคารมัสยิดเสร็จและพร้อมที่จะใช้ปฏิบัติศาสนกิจได้แล้ว ให้ผู้ขอความเห็นชอบจัดตั้งมัสยิดต่อคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ๔. คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นไปตามแบบแปลนและแผนผัง และมีมติเห็นชอบให้จัดตั้งมัสยิดได้ คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด จะแจ้งเป็นหนังสือ ๕. ผู้ขอสร้างยื่นคำขอตามแบบ บอ.๒ ทำยกกฎกระทรวงนี้ ต่อนายอำเภอท้องที่ พร้อมด้วยเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ๕.๑ หนังสือแจ้งมติเห็นชอบให้จัดตั้งมัสยิดของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ๕.๒ สำเนาหนังสืออนุญาตให้ก่อสร้างอาคารมัสยิดหรือใบรับแจ้งการก่อสร้างอาคารมัสยิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ๖. นายอำเภอตรวจสอบความถูกต้องและแจ้งไปยังพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน ๑๐ วัน (คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๔๙๔/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ แต่งตั้งให้ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตกรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในจังหวัดอื่น) ๗. พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณามีคำสั่งภายใน ๒๐ วัน และออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนตามแบบ บอ.๓ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายข้างต้น การสร้างมัสยิดต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด แต่อาจจะไม่ได้ยื่นขอจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลก็ได้
สถานภาพและการบริหารมัสยิด	๑. สถานภาพ มาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้บัญญัติให้มัสยิดที่จดทะเบียนแล้วมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย เมื่อเป็นนิติบุคคลย่อมมีสิทธิตามกฎหมายที่นิติบุคคลพึงมีได้ตามกฎหมาย

	๒. การบริหาร ๒.๑ บริหารงานโดยคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด ประกอบด้วย (๑) อิหม่ามเป็นประธานกรรมการ (๒) คอเต็บเป็นรองประธานกรรมการ (๓) บิหลั่นเป็นรองประธานกรรมการ และ (๔) กรรมการอื่นตามจำนวนที่ที่ประชุมสัปบุรุษประจำมัสยิดนั้นกำหนดจำนวนไม่น้อยกว่าหกคนแต่ไม่เกินสิบสองคน ๒.๒ โดยธรรมเนียมปฏิบัติ การบริหารหรือการประชุมของมุสลิมจะใช้หลักการบริหารระบบ “ชูรอ” (การปรึกษาหารือ) และหลีกเลี่ยงการลงคะแนนโดยอิหม่ามซึ่งเป็นผู้นำ (อะมีร์) ของมัสยิดจะต้องรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปโดยความเห็นพ้องต้องกัน
องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด	คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดประกอบด้วยอิหม่ามเป็นประธาน คอเต็บและบิหลั่นเป็นรองประธาน และกรรมการอื่นอีก ๖ – ๑๒ คน มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ ๑ บำรุงรักษามัสยิดและทรัพย์สินของมัสยิดให้เรียบร้อย ๒. สนับสนุนสัปบุรุษในการปฏิบัติศาสนกิจ ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางที่ชอบตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม ๓. พิจารณามีมติรับมุสลิมเข้าเป็นสัปบุรุษประจำมัสยิด ๔. อำนวยความสะดวกและอบรมสั่งสอนให้สัปบุรุษประจำมัสยิดปฏิบัติศาสนกิจโดยถูกต้องเคร่งครัด ๕. ประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างสัปบุรุษประจำมัสยิดเมื่อได้รับการร้องขอ ๖. จัดให้มีและรักษาสมุดทะเบียนสัปบุรุษประจำมัสยิด และตรวจตราแก้ไขเพิ่มเติมสมุดทะเบียนดังกล่าวให้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง ๗. จำหน่ายชื่อสัปบุรุษประจำมัสยิดออกจากทะเบียน เมื่อได้สอบสวนแล้วปรากฏว่าผู้นั้นกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม ๘. จัดให้มีทะเบียนทรัพย์สิน เอกสาร และบัญชีรายรับรายจ่ายของมัสยิดให้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง และจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน และทรัพย์สินของมัสยิด แล้วรายงานให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี ๙. ดุดวงจันทร์และแจ้งผลการดุดวงจันทร์ต่อคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ๑๐. ส่งเสริมการศึกษาและจัดกิจกรรมที่ไม่ขัดต่อบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. ๒๕๔๐ ยังได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของอิหม่าม และหน้าที่ของคอเต็บและบิหลั่นไว้ ดังนี้ อำนาจหน้าที่ของอิหม่าม ๑. ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม

	๒. ปกครองดูแลและแนะนำเจ้าหน้าที่ของมัสยิดให้ปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เรียบร้อย ๓. แนะนำให้สัปบุรุษประจำมัสยิดปฏิบัติให้ถูกต้องตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลามและกฎหมาย ๔. อำนวยความสะดวกแก่มุสลิมในการปฏิบัติศาสนกิจ ๕. สืบสอนและอบรมหลักธรรมทางศาสนาอิสลามแก่บรรดาสัปบุรุษประจำมัสยิด หน้าที่ของคอเต็บ - มีหน้าที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลามในการแสดงธรรมแก่สัปบุรุษประจำมัสยิด หน้าที่ของบิหลัน - มีหน้าที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลามในการประกาศเชิญชวนให้มุสลิมปฏิบัติศาสนากิจตามเวลา จากอำนาจหน้าที่ของอิหม่าม และหน้าที่ของคอเต็บและบิหลัน ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายข้างต้น จึงได้มีการกำหนดค่าตอบแทนให้กับผู้นำทางศาสนา โดยเบิกจ่ายตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเบิกจ่ายค่าตอบแทนประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัด อิหม่าม คอเต็บ และบิหลัน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้จ่ายค่าตอบแทนอิหม่าม เดือนละ ๑,๒๐๐ บาท คอเต็บและบิหลัน เดือนละ ๑,๐๐๐ บาท
องค์การบริหารและผู้นำศาสนาอิสลามตามกฎหมาย	๑. คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด คัดเลือกโดยที่ประชุมอิหม่ามประจำมัสยิดในจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ ๑.๑ ให้คำปรึกษาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับศาสนาอิสลามต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ๑.๒ กำกับดูแลและตรวจตราการปฏิบัติงานของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดในจังหวัดและจังหวัดอื่นตามที่คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยมอบหมาย ๑.๓ ประนีประนอมหรือชี้ขาดคำร้องทุกข์ของสัปบุรุษประจำมัสยิดซึ่งเห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด ๑.๔ กำกับดูแลการคัดเลือกกรรมการอิสลามประจำมัสยิดให้เป็นไปโดยเรียบร้อย ๑.๕ พิจารณาแต่งตั้งและถอดถอนกรรมการอิสลามประจำมัสยิด ๑.๖ สอบสวนพิจารณาให้กรรมการอิสลามประจำมัสยิดพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๔๐ (๔) ๑.๗ สั่งให้กรรมการอิสลามประจำมัสยิดพักหน้าที่ระหว่างถูกสอบสวน

	๑.๘ พิจารณาเกี่ยวกับการจัดตั้ง การย้าย การรวม และการเลิก มัสยิด ๑.๙ แต่งตั้งผู้รักษาการแทนในตำแหน่ง อิหม่าม คอเต็บ และบิหลัน เมื่อตำแหน่งดังกล่าวว่างลง ๑.๑๐ ออกหนังสือรับรองการสมรสและการหย่าตามบัญญัติ แห่งศาสนาอิสลาม ๑.๑๑ ประนีประนอมข้อพิพาทเกี่ยวกับเรื่องครอบครัวและมรดก ตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลามเมื่อได้รับการร้องขอ ๑.๑๒ จัดทำทะเบียนทรัพย์สิน เอกสารและบัญชีรายรับ รายจ่าย ของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดให้ถูกต้องครบถ้วนเป็นปัจจุบัน และรายงานผลการดำเนินงานฐานะการเงินและทรัพย์สินให้คณะกรรมการกลาง อิสลามแห่งประเทศไทยทราบปีละหนึ่งครั้งภายในเดือนมีนาคมของทุกปี ๑.๑๓ ออกประกาศและให้คำรับรองเกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลาม ในจังหวัด ๒. คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย จุฬาราชมนตรีเป็นประธาน และกรรมการที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจาก ผู้แทนคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด และผู้ที่จุฬาราชมนตรีคัดเลือกอีก จำนวน ๑ ใน ๓ ของผู้แทนคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ ๒.๑ ให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ๒.๒ ให้คำปรึกษาหรือขอแนะนำเกี่ยวกับศาสนาอิสลามแก่ คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด และคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด ๒.๓ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการกลาง อิสลามแห่งประเทศไทยมอบหมาย ๒.๔ ออกระเบียบเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินและการจัดหา ผลประโยชน์ของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดและมัสยิด ๒.๕ ออกระเบียบวิธีการดำเนินงานและควบคุมดูแลการบริหารงาน ของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดและคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด ๒.๖ ปฏิบัติหน้าที่เป็นคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดในจังหวัด ที่ไม่มีคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ในการนี้คณะกรรมการกลางอิสลาม แห่งประเทศไทยจะมอบหมายให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดที่ใกล้เคียง ปฏิบัติหน้าที่แทนก็ได้ ๒.๗ พิจารณาวินิจฉัยคำร้องคัดค้านตามมาตรา ๔๑ ๒.๘ จัดทำทะเบียนทรัพย์สิน เอกสารและบัญชีรายรับรายจ่ายของ สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ๒.๙ ออกประกาศและให้คำรับรองเกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลาม
--	--

	๒.๑๐ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางศาสนา และการศึกษา ศาสนาอิสลาม ๒.๑๑ ประสานงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในกิจการเกี่ยวกับ ศาสนาอิสลาม ๒.๑๒ ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ จากอำนาจหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น กระทรวงมหาดไทยได้สนับสนุน ค่าตอบแทนประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัด / ค่าเบี้ยประชุม คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด / ค่าเบี้ยประชุมคณะกรรมการกลางอิสลาม แห่งประเทศไทย ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเบิกจ่ายค่าตอบแทน ประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัด อิหม่าม คอเต็บ และบิหลั่น (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๒ และพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๗ และแก้ไข เพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕ ดังนี้ (๑) ค่าตอบแทนประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ขนาดใหญ่ เดือนละ ๓,๕๐๐ บาท / ขนาดกลาง เดือนละ ๒,๗๐๐ บาท / ขนาดเล็ก เดือนละ ๑,๙๐๐ บาท (๒) ค่าเบี้ยประชุมคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ประธาน ครั้งละ ๑,๓๗๕ บาท / กรรมการ ครั้งละ ๑,๑๐๐ บาท โดยประชุมได้เดือนละไม่เกิน ๑ ครั้ง (๓) ค่าเบี้ยประชุมคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ประธาน ครั้งละ ๑,๓๗๕ บาท / กรรมการ ครั้งละ ๑,๑๐๐ บาท โดยประชุมได้ เดือนละไม่เกิน ๑ ครั้ง ๓. จุฬาราชมนตรีซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าแต่งตั้งฯ เป็นผู้นำศาสนา อิสลามในประเทศไทย มีอำนาจหน้าที่ดังนี้ ๓.๑ ให้คำปรึกษาและเสนอความเห็นต่อทางราชการเกี่ยวกับ กิจการศาสนาอิสลาม ๓.๒ แต่งตั้งคณะผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้คำปรึกษาเกี่ยวกับบัญญัติแห่ง ศาสนาอิสลาม ๓.๓ ออกประกาศแจ้งผลการตรวจจันท์ เพื่อกำหนดวันสำคัญทาง ศาสนา ๓.๔ ออกประกาศเกี่ยวกับข้อวินิจฉัยตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม จุฬาราชมนตรี ได้รับเงินอุดหนุนฐานะจุฬาราชมนตรี ตามพระราชกฤษฎีกา เงินอุดหนุนฐานะจุฬาราชมนตรี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ ในอัตราเดือนละ ๒๐,๐๐๐ บาท
การบริหารจัดการและการอำนวยความสะดวกผู้ไปประกอบพิธีฮัจย์	
ความสำคัญของการ ประกอบพิธีฮัจย์	“ฮัจย์” เป็นหลักปฏิบัติสำคัญประการที่ ๕ ในบทบัญญัติแห่งศาสนา อิสลาม ซึ่งจะต้องประกอบพิธีที่เมืองมักกะห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ในช่วงเวลาที่ ศาสนาอิสลามกำหนดไว้เฉพาะ เป็นจำนวนหนึ่งครั้งในชีวิต โดยผู้ที่จะเดินทางไป ประกอบพิธีฮัจย์จะต้องอยู่บนพื้นฐานและเงื่อนไขหลัก ๓ ประการ คือ

	(๑) มีทรัพย์สินเพียงพอสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์โดยไม่เดือดร้อน (๒) มีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรงเพียงพอที่จะเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ (๓) มีความปลอดภัยตลอดการเดินทาง
ความจำเป็นที่รัฐต้องมาบริหารจัดการกิจการฮัจญ์	ในแต่ละปีจะมีผู้นับถือศาสนาอิสลามจากประเทศต่าง ๆ เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์จำนวนไม่น้อยกว่า ๒ ล้านคน รัฐบาลของประเทศซาอุดีอาระเบียจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ และต้องมีการกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้น เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ ที่มีประชากรชาวมุสลิมประสงค์จะเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์จะต้องปฏิบัติตาม เช่น การกำหนดจำนวนผู้ไปประกอบพิธีฮัจญ์ให้กับแต่ละประเทศ (สำหรับประเทศไทยได้รับการกำหนดจำนวนผู้ไปประกอบพิธีฮัจญ์ไว้ที่ประมาณปีละ ๑๓,๐๐๐ คน) ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการขนส่งผู้ไปประกอบพิธีฮัจญ์เป็นไปตามข้อกำหนดของประเทศซาอุดีอาระเบีย รัฐบาลของประเทศไทยได้เข้ามาส่งเสริมสนับสนุนการไปประกอบพิธีฮัจญ์มาเป็นเวลาช้านาน แต่มิได้มีการออกเป็นกฎหมายมากำหนดแนวทางในการดำเนินการอย่างชัดเจน จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ จึงได้มีการออกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๑๑ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๑๕ กำหนดให้กระทรวงคมนาคมเป็นผู้รับผิดชอบในการขนส่งผู้ไปประกอบพิธีฮัจญ์ชาวไทยให้เดินทางไปประกอบพิธี ณ ประเทศซาอุดีอาระเบีย และต่อมาได้มีการตราเป็นพระราชบัญญัติขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ เรียกว่า “พระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจญ์ พ.ศ. ๒๕๒๔” โดยกำหนดให้การบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ไปประกอบพิธีฮัจญ์ชาวไทยเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมกิจการฮัจญ์แห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานกรรมการ มีผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๔ คนเป็นกรรมการ โดยมีอธิบดีกรมการศาสนาเป็นเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมกิจการฮัจญ์แห่งประเทศไทย และกรมการศาสนาเป็นสำนักเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมกิจการฮัจญ์แห่งประเทศไทย ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้มีพระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงทำให้ภารกิจด้านการส่งเสริมกิจการฮัจญ์ และกรมการศาสนาโอนย้ายไปอยู่ในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ภายใต้การบริหารจัดการของกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ได้วางรากฐานการบริหารจัดการการส่งเสริมกิจการฮัจญ์ของประเทศไทยได้อย่างเต็มศักยภาพของหน่วยงาน แต่ด้วยข้อจำกัดบางประการในด้านของการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ และอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ประกอบกับความพยายามของผู้นำทางศาสนาที่ต้องการให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการส่งเสริมกิจการฮัจญ์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อคราวการประชุมครั้งที่ ๔๒/๒๕๕๘ วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๘ ให้โอนบรรดากิจการและอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติส่งเสริม

	กิจการฮัจย์ พ.ศ. ๒๕๒๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไปอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ต่อมาจึงได้มีการตราเป็นพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีผลใช้บังคับมาตั้งแต่วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๙ ที่ผ่านมา โดยมุ่งหวังที่จะใช้กลไกส่วนภูมิภาคของกรมการปกครอง และองค์กรผู้นำทางศาสนาในการแก้ไขข้อจำกัด และปัญหาอุปสรรคที่ผ่านมา ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
องค์กรประกอบและอำนาจหน้าที่คณะกรรมการส่งเสริมกิจการฮัจย์แห่งประเทศไทย	๑. องค์กรประกอบ ๑.๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ ๑.๒ ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการ ๑.๓ กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนกรมการศาสนา ผู้แทนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ผู้แทนสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสวัสดิภาพแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และผู้แทนคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ๑.๔ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินสี่คน ๑.๕ อธิบดีกรมการปกครองในฐานะเลขาธิการฯ เป็นกรรมการและเลขานุการ ๒. อำนาจหน้าที่ ๒.๑ กำหนดระเบียบ ข้อบังคับ เงื่อนไข หรือมาตรการใด ๆ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในอันที่จะให้ความคุ้มครองผู้ที่ประสงค์จะเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ ให้ได้รับความสะดวก ปลอดภัยและมีหลักประกัน ๒.๒ กำหนดระเบียบ ข้อบังคับ เงื่อนไข หรือมาตรการใด ๆ ในการควบคุมกิจการของนิติบุคคลผู้ประกอบกิจการฮัจย์ ๒.๓ ปฏิบัติการอื่นใดอันอยู่ในขอบเขตแห่งกิจการฮัจย์ตามกฎหมาย
แนวทางการดำเนินการของกรมการปกครอง	๑. ก่อนการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ ได้แก่ ๑.๑ การลงทะเบียนและการประกาศผู้มีสิทธิเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ พร้อมชำระเงินค่าประกันการเดินทาง โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (ฮ.ศ. ๑๔๔๑) จะต้องชำระเงินจำนวน ๘๐,๔๐๐ บาท หลังจากนั้น สำนักเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมกิจการฮัจย์แห่งประเทศไทยจะประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ประจำปีตามลำดับที่ได้ลงทะเบียนแจ้งความประสงค์แล้ว ดังนั้น ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ จึงเป็นเงินส่วนตัวของผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ทั้งหมด เว้นแต่ผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ตามโครงการกิจกรรมส่งเสริมคนดีมีคุณธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปประกอบพิธีฮัจย์ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) จำนวน ๒๐๐ คน เพื่อเป็นการเยียวยาจิตใจให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ใช้จ่ายจากเงินรัฐบาล ๑.๒ การจัดสรรเที่ยวบินขนส่งผู้ไปประกอบพิธีฮัจย์ โดยเที่ยวบินเช่าเหมาลำของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) และสายการบินแห่งชาติของ

ประเทศซาอุดีอาระเบีย ซึ่งเป็นข้อกำหนดของกรมการบินพลเรือนแห่งชาติของซาอุดีอาระเบียที่ได้กำหนดให้ผู้ไปประกอบพิธีฮัจญ์ชาวไทยทุกคนต้องเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ด้วยเที่ยวบินเช่าเหมาโดยสารการบินแห่งชาติของทั้งสองประเทศเท่านั้น โดยแบ่งสัดส่วนผู้ไปประกอบพิธีฮัจญ์ฝ่ายละกึ่งหนึ่ง

บริษัทการบินไทยจำกัด มหาชน จึงเข้ามาอำนวยความสะดวกแก่ผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ โดยคิดราคาค่าโดยสารในราคาไม่ต่ำกว่าต้นทุนที่เกิดขึ้น

๑.๓ การบันทึกข้อมูลของผู้ไปประกอบพิธีฮัจญ์ สัญญาเช่าที่พัก สัญญาบริการอาหาร และสัญญาเช่าพาหนะในระบบออนไลน์ (E-TRACK หรือ E-Haj) เมื่อผู้ประกอบกิจการฮัจญ์ได้จัดทำสัญญาเช่าที่พัก สัญญาบริการอาหาร และสัญญาเช่าพาหนะ ตลอดจนการดำเนินการเรื่องบัตรโดยสารเครื่องบินเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว สำนักเลขาธิการฯ จะดำเนินการบันทึกข้อมูลทั้งหมดลงในระบบออนไลน์ เพื่อให้มีความสะดวกในการบันทึกเข้าข้อมูล และเมื่อได้บันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ไปประกอบพิธีฮัจญ์และรายการเอกสารเป็นที่เรียบร้อยแล้ว สำนักเลขาธิการฯ จะดำเนินการจัดกลุ่มผู้ไปประกอบพิธีฮัจญ์ออกเป็นกลุ่ม ๆ จำนวนกลุ่มละไม่เกิน ๔๕ คน ตามข้อกำหนดของซาอุดีอาระเบีย โดยในการจัดกลุ่มนี้จะกำหนดตามผู้ประกอบกิจการฮัจญ์ เที่ยวบิน และความเกี่ยวพันของผู้ไปประกอบพิธีฮัจญ์เป็นสำคัญ เมื่อจัดกลุ่มเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็จะรวบรวมเอกสารทั้งหมดยื่นขอออกหนังสือตรวจลงตรา (VISA) ในระบบออนไลน์ของกระทรวงการต่างประเทศซาอุดีอาระเบีย

๑.๔ การอบรมเตรียมความพร้อมแก่ผู้ไปประกอบพิธีฮัจญ์ทั้งด้านความรู้และสุขภาพ ซึ่งเป็นการร่วมมือกันของหลายหน่วยงานในการเตรียมความพร้อม เช่น กระทรวงสาธารณสุข สำนักจุฬาราชมนตรี สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒. ช่วงของการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์

เทศกาลฮัจญ์จะเริ่มขึ้นเมื่อทางการซาอุดีอาระเบียประกาศกำหนดวันเปิดสนามบินฮัจญ์เที่ยวขาเข้า และจะสิ้นสุดเมื่อทางการซาอุดีอาระเบียประกาศกำหนดวันปิดสนามบินฮัจญ์เที่ยวขาออก รวมระยะเวลาประมาณ ๗๕ วัน ซึ่งรัฐบาลไทยจะต้องมีการบริหารจัดการการส่งเสริมกิจการฮัจญ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ดังนี้

๒.๑ การจัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกในการเดินทางขึ้น ณ ท่าอากาศยาน ซึ่งใช้ในการรับ-ส่งผู้ไปประกอบพิธีฮัจญ์ เช่น ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ท่าอากาศยานนานาชาติหาดใหญ่ ท่าอากาศยานจังหวัดนครราชสีมา และท่าอากาศยานนานาชาติกระบี่ เพื่อทำหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์และผู้มาส่ง และเป็นการตรวจสอบจำนวนผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ในแต่ละเที่ยวบิน เพื่อรายงานข้อมูลต่อมายังสำนักงานกิจการฮัจญ์แห่งประเทศไทย

	ที่ชาอุดีอาระเบีย เพื่อความสะดวกในการประสานงานการจัดบริการ โดยในท่าอากาศยาน ส่วนภูมิภาคได้มอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ ๒.๒ การจัดตั้งศูนย์ประสานงานและติดตามสถานการณ์ตลอด ๒๔ ชั่วโมง เพื่อเป็นศูนย์กลางในการรายงานการเดินทางของผู้ไปประกอบพิธีฮัจย์ ในแต่ละวัน ติดตามและแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นก่อนการเดินทาง ในระหว่างเดินทาง และเมื่อเดินทางถึงสนามบินเมืองมาดีนะห์หรือสนามบินเจดดาห์ รับเรื่องร้องเรียน และประสานการปฏิบัติกับผู้ปฏิบัติงานที่ประเทศชาอุดีอาระเบีย ๒.๓ การจัดตั้งสำนักงานกิจการฮัจย์แห่งประเทศไทย ณ ประเทศชาอุดีอาระเบีย เนื่องจากกระทรวงกิจการฮัจย์และอุมเราะห์ ประเทศชาอุดีอาระเบีย ได้กำหนดให้ทุกประเทศจะต้องจัดตั้งสำนักงานกิจการฮัจย์ในเมืองมักกะห์ มาดีนะห์ และเจดดาห์ เพื่ออำนวยความสะดวกและประสานการปฏิบัติ โดยปัจจุบันสำนักเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมกิจการฮัจย์แห่งประเทศไทย ได้จัดตั้งสำนักงานกิจการฮัจย์แห่งประเทศไทยขึ้น ๓ แห่ง โดยมี “อะมีรุลฮัจย์” หรือ “รอฮิสซิดุลฮัจย์ อัลลัมียะห์” (หัวหน้าคณะผู้แทนฮัจย์ทางการ) ซึ่งทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนฮัจย์ทางการของประเทศไทยนำชาวไทยผู้นับถือศาสนาอิสลามเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ ณ เมืองมักกะห์ ประเทศชาอุดีอาระเบีย เป็นประธานสำนักงานกิจการฮัจย์แห่งประเทศไทย โดยมีคณะทำงานของจุฬาราชมนตรีเป็นที่ปรึกษา
ค่าใช้จ่ายในการไปประกอบพิธีฮัจย์	ผู้ประกอบพิธีฮัจย์ชาวไทยส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการไปประกอบพิธีฮัจย์ ประมาณคนละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งแบ่งเป็น ๑. ชำระผ่านระบบการลงทะเบียนของกรมการปกครองในฐานะสำนักเลขาธิการฯ คนละ ๘๐,๔๐๐ บาท เพื่อนำเงินไปชำระเป็นค่าโดยสารเครื่องบิน ค่าพาหนะเดินทางภายในประเทศชาอุดีอาระเบีย ค่าขนส่งสัมภาระ ค่าอาหารและสถานที่ในช่วงพิธีฮัจย์ และค่าประกันการใช้รถ ๒. ค่าใช้จ่ายในการอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมผ่านผู้ประกอบการฮัจย์ ประมาณคนละ ๘๐,๐๐๐ บาท (ขึ้นอยู่กับระดับความสะดวกในการให้บริการ) ๓. ค่าใช้จ่ายส่วนตัวระหว่างพำนักที่ประเทศชาอุดีอาระเบียและค่าของฝากประมาณคนละ ๓๙,๖๐๐ บาท ทั้งนี้ค่าใช้จ่ายทั้งหมดเป็นของประชาชนผู้ไปประกอบพิธีฮัจย์
การอนุญาตให้ประกอบกิจการฮัจย์	การขอใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบกิจการฮัจย์เป็นไปตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจย์ พ.ศ. ๒๕๒๔ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้ ๑. ผู้มีสิทธิขอรับใบอนุญาต ได้แก่ นิติบุคคล หรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งนิติบุคคลต้องมีคุณสมบัติตามที่กฎกระทรวงกำหนด ๒. ให้ยื่นคำขอต่อเลขาธิการหรือผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมาย พร้อมด้วยหลักฐานตามที่กำหนด